R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE
Secţia a II-a civilă

Decizia nr. 471/2016

Şedinţa publică de la 3 martie 2016

Decizia nr. 471/2016

Asupra recursului de faţă;

Prin Hotărârea arbitrată pronunţată la data de 8 ianuarie 2014 de către Curtea de Arbitraj Internaţional a Camerei Internaţionale de Comerţ în Dosarul nr. x/GZ/MHM, s-a decis că (filele 151 - 210 vol. 2):

1). Prima cerere prezentată de către reclamantul A. reprezentat de B. este admisă doar în măsura în care pârâtul, precum şi reclamantul, au încălcat contractul;

2). A doua cerere prezentată de către reclamant este admisă în limita unei sume principale de 114.509,45 euro;

3). A treia cerere prezentată de către reclamant este lipsită de fond şi este respinsă;

4). A patra cerere prezentată de către pârâta SC C. SA este lipsită de fond şi este respinsă;

5). A cincea cerere prezentată de către pârât este admisă în limita unei sume principale de 77.470 euro, plus T.V.A. în sumă de 14.719,30 euro;

6). A şasea cerere prezentată de către pârât este admisă în limita unei sume principale de 64.004 euro;

7). Ca şi consecinţă a compensării sumelor alocate reclamantului în baza pct. (2) de mai sus şi a sumelor alocate pârâtului în baza punctelor (5) şi (6) de mai sus, reclamantul este obligat la plata către pârât a sumei de 41.684,85 euro plus dobânda de 6% pe an începând cu data prezentei hotărâri şi până la efectuarea plăţii în totalitate;

8). Jumătate (192.500 dolari SUA) din costurile totale de arbitraj stabilite de Curtea Camerei Internaţionale de Comerţ în şedinţa din 19 decembrie 2013 (385.000 dolari SUA) vor fi suportate de reclamant. Jumătate (192.500 dolari SUA) din costurile totale de arbitraj stabilite de Curtea Camerei Internaţionale de Comerţ în şedinţa din 19 decembrie 2013 (385.000 dolari SUA) vor fi suportate de pârât. Fiecare dintre părţi îşi va suporta propriile cheltuieli de judecată şi alte costuri;

9). Toate celelalte solicitări, cereri şi cereri reconvenţionale, aşa cum au fost acestea prezentate Tribunalului arbitrai, sunt respinse.

Pentru a pronunţa această soluţie, Curtea de Arbitraj Internaţional a Camerei Internaţionale de Comerţ a reţinut că, în şedinţa din data de 8 septembrie 2011, potrivit art. 14 alin. (1) din Regulile de Arbitraj a Camerei Internaţionale de Comerţ în vigoare la data de 1 ianuarie 1998, a decis să stabilească locul arbitrajului în Bruxelles, Belgia.

S-a indicat, cu privire la natura contractului, că acesta a fost un contract orientat spre rezultat cu un onorariu maxim de plată pârâtului, nefiind identificate în documentaţiile depuse de către părţi, pledoariile scrise şi verbale, declaraţiile scrise ale martorilor sau audierile martorilor, niciun element decisiv care să susţină în mod convingător altă concluzie cu privire la aceste aspecte.

Referitor la neîndeplinirea contractului, s-a precizat că, după parcurgerea întregii documentaţii, inclusiv a declaraţiilor verbale şi scrise ale martorilor, şi după evaluarea, din punct de vedere faptic, a susţinerilor ambelor părţi, aşa cum au fost acestea dezvoltate în pledoariile scrise şi verbale ale acestora, indiferent de posibila răspundere aferentă, scopul contractului nu era dus la îndeplinire în totalitate la data de 30 mai 2008.

În ceea ce priveşte răspunderea aferentă neîndeplinirii contractului, s-a reţinut că Tribunalul arbitrai va repartiza compensaţiile pentru dauna eligibilă pe o bază "cincizeci: cincizeci", cu alte cuvinte, fiecare dintre părţi va compensa 50% (cincizeci de procente) din orice daună eligibilă suferită de cealaltă şi va acoperi 50% (cincizeci de procente) din oricare dintre propriile daune eligibile.

Referitor la cererile formulate de reclamant, s-a decis că:

Detalii jurisprudență

- de vreme ce s-a statuat că ambele părţi sunt răspunzătoare concurent şi egal pentru neîndeplinirea contractului, doar în această măsură se declară că pârâtul a încălcat contractul;

- suma de 67.495,11 euro a fost admisă în limita suinei a 33.737,55 euro;

- suma de 161.523,80 euro a fost admisă în limita sumei de 161.523,80 euro;

- suma de 291.106,29 euro a fost respinsă în totalitate;

- suma de 3.310.318,20 euro a fost respinsă;

- suma de 5.000 euro nu a fost acordată.

În ceea ce priveşte cererile pârâtului, s-a reţinut că:

- suma de 1.201.660 euro a fost respinsă;

- sumele de 184.378,60 euro şi 189.825,20 euro au fost admise în limita sumei de 141.474 euro (fără T.V.A.) (adică 77.470 euro + 64.004 euro).

S-a mai indicat ca, după compensarea sumelor alocate reclamantului şi a celor alocate pârâtului, reclamantul este obligat la plata către pârât a sumei de 41.684,85 euro plus dobânda de 6% pe an începând cu data pronunţării hotărâri şi până la efectuarea plăţii în totalitate.

Referitor la costuri, s-a reţinut că jumătate (192.500 dolari SUA) din costurile totale de arbitraj stabilite de Curtea Camerei Internaţionale de Comerţ în şedinţa din 19 decembrie 2013 (385.000 dolari SUA) vor fi suportate de reclamant, iar jumătate (192.500 dolari SUA) din costurile totale de arbitraj stabilite de Curtea Camerei Internaţionale de Comerţ în şedinţa din 19 decembrie 2013 (385.000 dolari SUA) vor fi suportate de pârât, fiecare dintre părţi suportându-şi propriile cheltuieli de judecată şi alte costuri.

Împotriva acestei hotărâri a formulat acţiune în anulare reclamantul A., reprezentat de B., solicitând admiterea acţiunii în anulare, anularea punctelor 5, 6 şi 7 din dispozitivul hotărârii arbitrale şi, pe fond, respingerea cererii reconvenţionale, ca neîntemeiată.

În motivare s-a arătat că, potrivit art. 2 alin. (1) şi alin. (3) din O.U.G. nr. 6/2013, H.G. nr. 43/2013, pct. 2 al articolului unic din Legea nr. 195/2013 şi art. 2 alin. (4) din O.U.G. nr. 6/2013, calitatea procesuală aparţine A., iar reprezentarea acestuia se face prin B., în baza mandatului legal prevăzut de art. 2 alin. (4) din O.U.G. nr. 6/2013, astfel cum a fost completat prin O.U.G. nr. 107/2013.

În drept, s-au invocat dispoziţiile art. 364 lit. i) C. proc. civ. şi celelalte prevederi legale menţionate în cuprinsul cererii.

La data de 8 septembrie 2014, prin Serviciul Registratură, intimata-pârâtă SC C. SA a depus la dosar un memoriu prin care a invocat inadmisibilitatea acţiunii în anulare.

În motivare s-a susţinut că arbitrajul a avut loc la Bruxelles (Belgia), iar potrivit art. 5 parag. 1 lit. e) din Convenţia de la New York numai instanţele din Bruxelles (Belgia) ar fi competente să anuleze hotărârea arbitrată.

S-a menţionat că, potrivit Codului judiciar Belgian, termenul limită pentru depunerea contestaţiilor este de 3 luni de la data notificării hotărârii arbitrale părţilor.

S-a indicat că acest termen a expirat, astfel că hotărârea arbitrată este definitivă.

S-a apreciat că împrejurarea că legea care reglementează contractul este legea română nu afectează aspectele prezentate mai sus deoarece sediul arbitrajului este cel care contează.

S-a mai învederat că Ministerul Justiţiei şi Instanţele din România au fost clienţi ai intimatei - pârâte şi parte adversă în cazul respectiv, astfel că ar exista un conflict de interese şi Curtea de Apel nu ar putea soluţiona cauza.

La cererea petentei - reclamante, Curtea de Apel a încuviinţat şi administrat proba cu înscrisuri.

La termenul de judecată din data de 23 aprilie 2015, Curtea de Apel a pus în discuţie excepţia inadmisibilităţii acţiunii în anulare invocată de SC C. SA.

Prin sentinţa civilă nr. 76 din 6 mai 2015, pronunţate de Curtea de Apel Bucureşti, secţia a V-a civilă, a fost respinsă

Detalii jurisprudență

acţiunea în anularea

Hotărârii arbitrale pronunţată la data de 8 ianuarie 2014 de către Curtea de Arbitraj Internaţional a Camerei Internaţionale de Comerţ în Dosarul nr. x/GZ/MHM (locul arbitrajului Bruxelles, Belgia) formulată de petentul - reclamant A. reprezentat de B., în contradictoriu cu intimata - pârâtă SC C. SA, ca nefiind de competenţa instanţelor române.

Pentru a se pronunţa astfel, Curtea de Apel Bucureşti a reţinut următoarele:

S-a constatat că în prezenta cauză sunt aplicabile dispoziţiile C. proc. civ. de la 1865.

Astfel, potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind C. proc. civ., dispoziţiile C. proc. civ. se aplică numai proceselor şi executărilor silite începute după intrarea în vigoare a acestuia.

Totodată, art. 3 alin. (2) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind C. proc. civ., prevede că procesele începute prin cereri depuse, în condiţiile legii, (...) înainte de intrarea în vigoare a C. proc. civ. rămân supuse legii vechi, chiar dacă sunt înregistrate la instanţă după această dată.

Acţiunea în anularea unei hotărâri arbitrale are natura juridică a unei căi de atac împotriva soluţiei prin care instanţa arbitrală a judecat cauza în fond, deoarece:

- prin art. 364 C. proc. civ. de la 1865 sunt prevăzute restrictiv cazurile în care poate fi desfiinţată o hotărâre arbitrală pe calea acţiunii în anulare;

- art. 365 C. proc. civ. de la 1865 stabileşte competenţa de soluţionare a acţiunii în anulare în favoarea instanţei superioare celei ce ar fi fost competentă să soluţioneze în primă instanţă cauza, în lipsa convenţiei arbitrale, în circumscripţia căreia a avut loc arbitrajul.

În acest sens este şi Decizia nr. 1 din 25 mai 2001 pronunţată de Curtea Supremă de Justiţie în recurs în interesul legii.

Prin urmare, având natura juridică a unei căi de atac împotriva soluţiei pronunţate de instanţa arbitrală, pentru stabilirea legii aplicabile acţiunii în anulare trebuie avută în vedere data la care a fost formulată cererea de arbitrare, întrucât acesta este momentul la care a fost declanşat procesul care a condus la pronunţarea hotărârii arbitrale.

Cererea de arbitrare a fost formulată la data de 31 mai 2011 (fila 183 vol. 2), anterior intrării în vigoare a N.C.P.C. şi a Legii nr. 76/2012 (15 februarie 2013).

Prin urmare, în cauză sunt aplicabile dispoziţiile C. proc. civ. de la 1865, conform art. 3 alin. (2) din Legea nr. 76/2012.

Conform art. 137 C. proc. civ. de la 1865 "instanţa se va pronunţa mai întâi asupra excepţiilor de fond, precum şi asupra celor de procedură, care fac de prisos, în totul sau în parte, cercetarea în fond a pricinii".

Referitor la excepţia inadmisibilităţii acţiunii în anulare, intimata - pârâtă SC C. SA a susţinut că, având în vedere că locul arbitrajului a fost în Bruxelles (Belgia), potrivit Convenţiei pentru recunoaşterea şi executarea sentinţelor arbitrale străine de la New - York din 1958, instanţele de judecată române nu sunt competente să judece acţiunea în anulare care face obiectul prezentei cauze.

Potrivit art. 1 din Convenţia pentru recunoaşterea şi executarea sentinţelor arbitrale străine de la New - York din 1958 (ratificată de România prin Decretul nr. 186/1961), reprezintă hotărâri arbitrale străine:

- sentinţele arbitrale date pe teritoriul unui alt Stat, decât acela unde se cere recunoaşterea şi executarea sentinţelor şi rezultate din diferende între persoane fizice sau juridice

- sentinţele arbitrale care nu sunt considerate ca sentinţe naţionale în Statul unde este cerută recunoaşterea şi executarea lor.

Conform art. 165 din Legea nr. 105/1992 privind raporturile de drept internaţional privat, termenul de hotărâri străine se referă la actele de jurisdicţie ale instanţelor judecătoreşti, notariatelor sau oricăror autorităţi competente dintr-un alt stat.

Totodată, potrivit art. 370 C. proc. civ. de la 1865, prin hotărâre arbitrală străină se înţelege o hotărâre dată pe teritoriul unui stat străin sau care nu este considerată ca hotărâre naţională în România.

Aşa cum rezultă din hotărârea arbitrală atacată, Curtea Internaţională de Arbitraj a decis, în şedinţa din data de 8 septembrie 2011, potrivit art. 14 alin. (1) din Regulile de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț în vigoare la data de 1 ianuarie 1998, să stabilească locul arbitrajului în Bruxelles, Belgia (filele 183, 210 vol.2).

Detalii jurisprudență

în aceste condiţii, raportat la dispoziţiile art. I din Convenţia de la New -York din 1958, art. 165 din Legea nr. 105/1992 şi art. 370 C. proc. civ. de la 1865, hotărârea arbitrală atacată este o hotărâre arbitrală străină întrucât a fost pronunţată pe teritoriul Belgiei (Bruxelles).

În ceea ce priveşte competenţa de a judeca acţiunea în anularea unei hotărâri arbitrale străine, din interpretarea dispoziţiilor art. 5 parag. 1 lit. e) şi art. 6 din Convenţia de la New - York din 1958, rezultă că anularea unei astfel de hotărâri arbitrale se poate dispune de autoritatea competentă a ţării în care, sau după legea căreia, a fost dată sentinţa.

Raportat la aceste dispoziţii legale, Curtea de Apel Bucureşti a constatat că acţiunea în anulare care face obiectul cauzei nu este de competenţa instanţelor române.

Întrucât hotărârea arbitrală a fost pronunţată în Belgia (Bruxelles), rezultă că instanţele belgiene sunt competente să soluţioneze acţiunea în anulare potrivit criteriului autorităţii competente din ţara în care a fost dată sentinţa.

În ceea ce priveşte criteriul autorităţii competente a ţării după legea căreia a fost dată sentinţa, aşa cum rezultă din cap. VI al hotărârii arbitrale atacate, legea aplicată a fost legea română, conform art. 9.1 din condiţiile speciale ale contractului de prestări servicii din 30 noiembrie 2006 (filele 89 - 92, 189 verso vol. 2).

Conform art. 365 alin. (1) C. proc. civ. de la 1865, competenţa de a judeca în primă instanţă acţiunea în anulare revine instanţei judecătoreşti imediat superioare celei prevăzute la art. 342, în circumscripţia căreia a avut loc arbitrajul.

Având în vedere că arbitrajul a avut loc în Belgia (Bruxelles), rezultă că şi potrivit legii române soluţionarea acţiunii în anulare care face obiectul prezentei cauze este tot de competenţa instanţelor belgiene şi nu a celor române.

Nu există nicio dispoziţie în legislaţia românească prin care să se prevadă că o instanţă de judecată română este competentă să soluţioneze acţiunea în anularea unei hotărâri arbitrale atunci când locul arbitrajului nu a fost în România.

Simplul fapt că reclamantul dintr-un litigiu arbitrai a fost o persoană juridică română nu poate conduce la concluzia că instanţele române sunt competente să soluţioneze acţiunea în anulare formulată împotriva hotărârii arbitrale în cazul în care arbitrajul nu a avut loc pe teritoriul României.

Împotriva acestei sentinţe a declarat recurs reclamantul-recurent A., reprezentat de B., aducându-i următoarele critici:

Hotărârea a fost pronunţată cu încălcarea sau aplicarea greşită a legii.

Prima încălcare a legii constă în calificarea memoriului depus de către pârâta SC C. SA ca fiind întâmpinare, astfel încât nici excepţia inadmisibilităţii nu a fost invocată în condiţiile art. 115 ale C. proc. civ. din 1865.

În opinia recurentului-reclamant, art. 5 din Convenţia de la New-York privind recunoaşterea şi executarea sentinţelor arbitrale străine, nu reglementează o procedură de urinat pentru anularea unei hotărâri arbitrale ce intră sub incidenţa Convenţiei, dar stabileşte, în mod indirect, o competenţă materială/teritorială alternativă, această competenţă aparţinând fie autorităţii competente din ţara unde a fost pronunţată hotărârea, fie în faţa autorităţii competente din ţara după legea căreia a fost pronunţată hotărârea.

Prin urmare, lit. e) a art. 5 din Convenţie lasă la latitudinea părţii interesate în anularea hotărârii arbitrale să aleagă locul unde va introduce acţiunea în anulare, fie la instanţa/autoritatea din ţara unde a fost pronunţată hotărârea, fie la cea după legea căreia a fost pronunţată hotărârea.

Din cuprinsul contractului, rezultă că legea română a fost cea care guverna problemele care nu au fost prevăzute în contract, recurentul-reclamant invocând o serie de articole din contract, precum art. 9.1 din Condiţiile speciale, art. 6 alin. (1) din Condiţiile generale, art. 7.1, art. 12.5, art. 21, art. 25.2, art. 34.5.

S-a mai susţinut că însuşi Tribunalul Arbitrai şi-a însuşit acest raţionament, reţinând în considerentele hotărârii incidenţa legii române, invocând acte normative româneşti, precum O.G. nr. 9/2000.

Analizând decizia recurată, prin raportare la criticile formulate, Înalta Curte constată că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

Critica privind greşita calificare a memoriului depus de intimata-pârâtă SC C. SA la data de 8 septembrie 2014, ca fiind întâmpinare, nu poate fi reţinută, Curtea de Apel Bucureşti menţionând faptul că acest document reprezintă un memoriu, însă la data de 23 aprilie 2015 a fost pusă în discuţia părţilor această excepţie, recurentul-reclamant având posibilitatea de a formula apărări cu privire la acest aspect.

Detalii jurisprudență

Nu se poate reţine nici critica referitoare la greşita soluţionare a excepţiei inadmisibilităţii acţiunii în anulare.

Recurentul-reclamant face o confuzie între normele de procedură care se aplică litigiului şi normele de drept substanţial aplicabile pentru soluţionarea, pe fond, a litigiului.

Faptul că instanţa arbitrală a reţinut că legea românească este aplicabilă disputei, nu înseamnă că legea procesuală românească este cea aplicabilă disputei ci doar normele de drept substanţial.

Ţara noastră, prin semnarea Convenţiei pentru recunoaşterea şi executarea sentinţelor arbitrale străine, adoptată la New-York la 10 iunie 1958, prin Decretul nr. 186/1961, a acceptat ca norme de procedură, Regulamentul de arbitraj, astfel încât procedura de contestare a hotărârii arbitrale trebuie apreciată doar potrivit prevederilor acestui regulament.

Prin prezentarea litigiului pentru arbitraj, în conformitate cu regulamentul, părţile se angajează să pună în aplicare oricare sentinţă, fără întârziere şi se presupune că au acceptat ca împotriva hotărârii arbitrale să exercite căile de atac prevăzute de legea de procedură civilă din ţara în care s-a pronunţat sentinţa arbitrală.

În raport de prevederile art. 165 din Legea nr. 105/1992, hotărârea arbitrală ce face obiectul prezentei cauze apare ca fiind o hotărâre străină, situaţie în care regulile de procedură, inclusiv sub aspectul căilor de atac, sunt cele ale curţii alese, în speţă ale Curţii de Arbitraj Internaţional a Camerei Internaţionale de Comerţ, respectiv ale legii de procedură civilă din Belgia.

Ca atare, în speţa de faţă nu sunt aplicabile dispoziţiile C. proc. civ. român, aspect sub care acţiunea în anulare, analizată prin punctul de vedere al acestui cod, este inadmisibilă, admisibilitatea acestei acţiuni putând fi analizată doar în ţara şi potrivit legislaţiei din ţara în care s-a pronunţat hotărârea arbitrală, respectiv Belgia.

Având în vedere cele de mai sus, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte va respinge recursul, ca nefondat.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Respinge, ca nefondat, recursul declarat de reclamantul A. reprezentat de B. împotriva sentinţei civile nr. 76 din 6 mai 2015, pronunţate de Curtea de Apel Bucureşti, secţia a V-a civilă.

Irevocabilă.

Pronunţată în şedinţa publică, astăzi 3 martie 2016.

Detalii jurisprudență